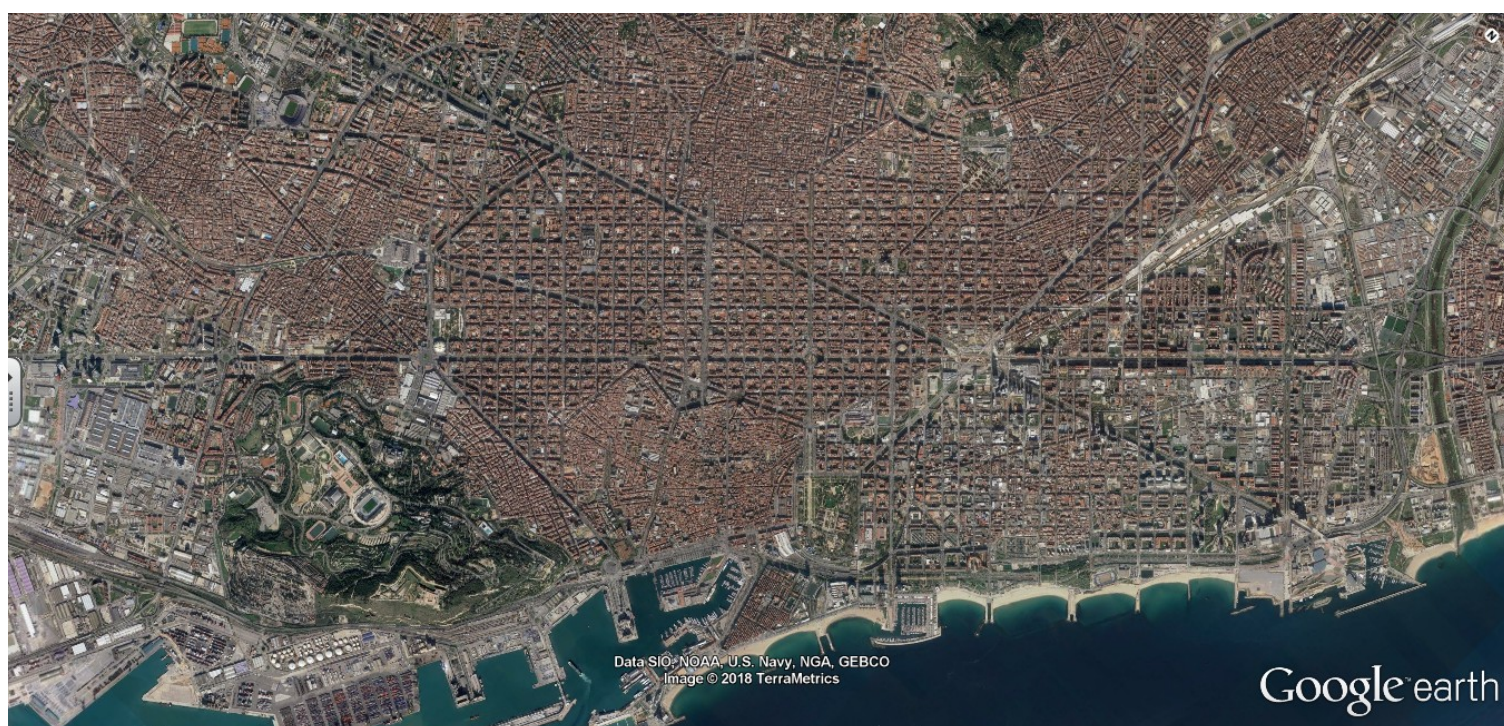
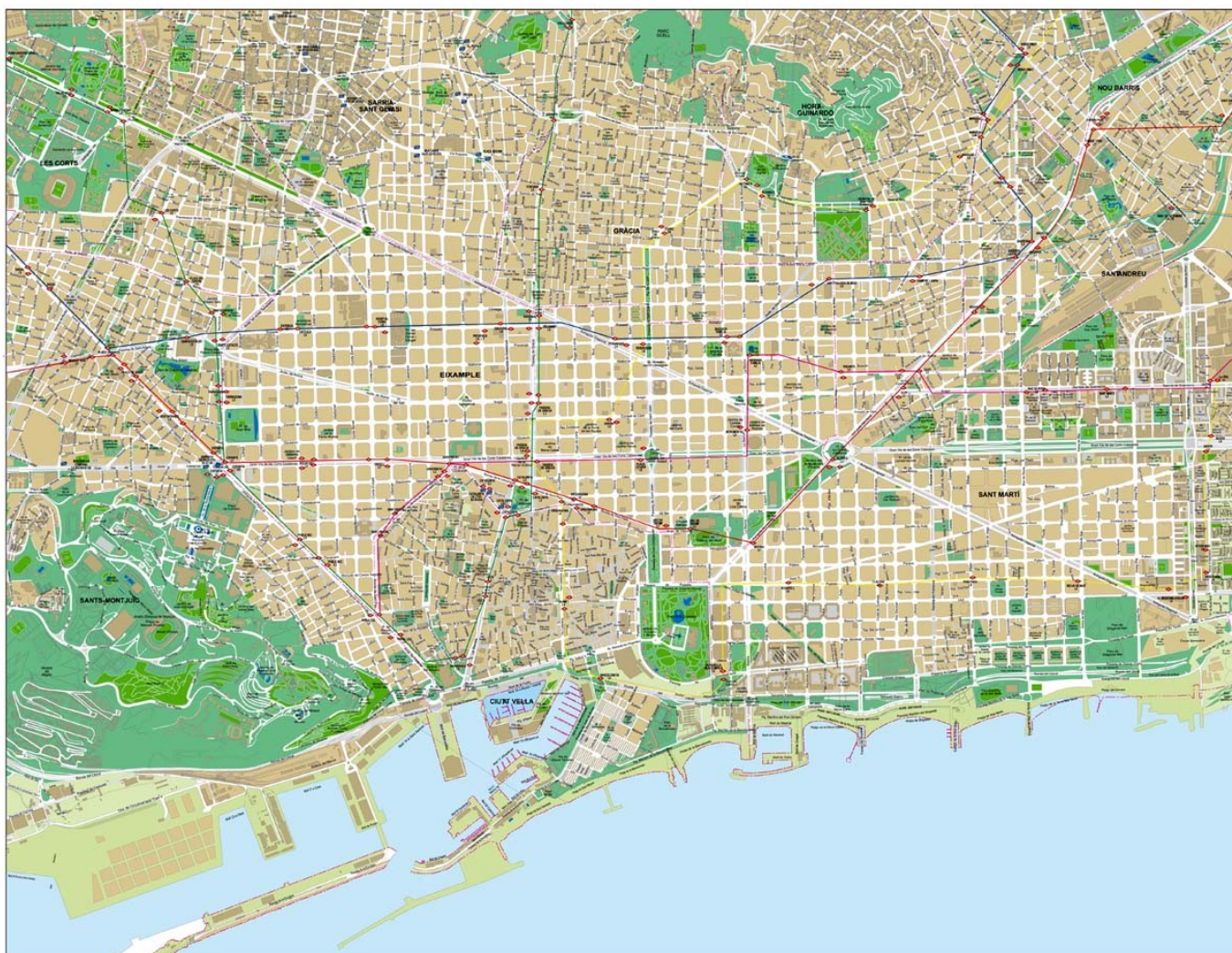

Comentario do plano da cidade de Barcelona

1. A zona antiga

a) Localización e situación.

A súa **localización** ao lado do mar fixo que os romanos fundasen a cidade entre o río Llobregat e Besós, enriba dun asentamento ibero, como asentamento de acceso para a conquista peninsular. A súa función principal era a defensiva, pero a partir do século II a cidade coñeceu unha época de esplendor.

A súa **situación** como capital de Cataluña, unha das rexións máis desenvolvidas do país, e o seu tamaño (a segunda en poboación tras Madrid), fai que a súa influencia sexa suprarrexional, articulando todo o eixe Mediterráneo, un dos máis importantes do país. Isto provoca que as súas funcións sexan moi específicas e especializadas.

b) Análise do plano.

O plano é anárquico/desordenado propio da cidade medieval, que correspondería co actual recinto histórico de Barcelona, propio dunha cidade non planificada. As súas rúas son estreitas, curtas, propias dun crecemento orgánico. Pouco queda do plano ortogonal creado polos romanos na súa fundación. Dende entón, as principais transformacións do casco histórico foron:

*O acondicionamento e ampliación do paseo dos **Corgos**, a finais do século XVIII, configurándose como a rúa máis ancha da cidade. Isto provocou o derrubamento de parte da muralla da cidade.*

A creación da Vía Layetana en 1907, que une o porto co ensanche. É o exemplo máis claro de aperturas de grandes vías nos cascos históricos da época industrial, derrubando edificios anteriores e terciarizando o centro da cidade (agora é unha das rúas máis importantes da cidade).

c) Análise da trama.

É pechada e compacta, especialmente no barrio gótico, debido a que o crecemento da cidade se localizou durante séculos no espazo intramuros. O espazo público é moi limitado.

d) Análise da edificación.

Non se aprecia directamente no plano, pero podemos dicir que, nos seus inicios, era de baixa altura e, progresivamente, experimentou unha verticalización. Nel localízanse algúns dos edificios históricos máis importantes da cidade (Catedral, barrio gótico...)

e) Análise dos usos do solo.

Os usos do solo tradicionais eran residenciais, comerciais e artesanais sen ningunha zonificación. Estes usos foron evolucionando cara a unha terciarización, onde o uso residencial perde terreo debido á falta de accesibilidade e aos altos prezos do solo.

A función turística tamén é importante na cidade, polo que moitos usos están relacionados con este (restaurantes, bares, hoteis, etc.), e isto obsérvase na parte antiga.

f) Problemas actuais que afectan á zona antiga e posibles solucións.

Como noutras cidades, os principais problemas da zona antiga son a deterioración física de rúas e casas, o que dá lugar a unha deterioración social que provoca un envellecemento da poboación, un baleirado do centro (dende 1974 a 1994 perdeu o 40% da súa poboación) e a localización das clases marxinais nesta área, especialmente inmigrantes. Isto provoca unha deterioración ambiental que prexudica á imaxe da cidade. Estes feitos, unidos á terciarización do solo que provoca o baleirado do centro fóra de horas comerciais, provocaron políticas actuais de rehabilitación física e social do centro. En Barcelona, estas políticas comezaron a finais dos anos 80 a través de medidas como a rehabilitación de edificios, a creación de espazos verdes e o fomento de uso residencial.

2. O ensanche

a) Causas que determinan o ensanche urbano.

O crecemento da poboación e da cidade dentro dun recinto amurallado era algo insostible para Barcelona, que no século XIX se asentou como a segunda cidade do país. A insalubridade e usos do solo non compatibles co residencial (cemiterios ou fábricas) fixeron que a mortalidade se disparase durante o s. XIX, especialmente entre as clases máis pobres. Por iso, a burguesía viu necesaria a edificación dunha

nova cidade fóra de límite establecido, moito máis ordenado e hixiénico que a cidade central, e o derrubamento desas murallas que oprimían o crecemento da cidade, producido en 1854.

b) Diferentes áreas que se poden distinguir:

O ensanche de Barcelona, ideado por Ildefonso Cerdá, é o máis grande e perfecto desenvolvemento planificado que se conseguiu en España, servindo de modelo para outras cidades españolas, como Madrid, Palma de Mallorca ou San Sebastián. Realizado a finais do século XIX, destaca polo seu plano ortogonal, as súas amplas mazás achaflanadas, as súas anchas rúas que facilitan o tráfico e as dimensións, moi superiores á da cidade histórica, e que crean unha cidade moito máis saudable que a anterior.

O plano ortogonal rómpese coa apertura de dúas rúas diagonais (a Diagonal e a Meridiana) que facilitan os desprazamentos a un e outro lado. Todo o ensanche se localiza, fundamentalmente ao oeste ou norte da cidade.

Cerdá deseñou o ensanche cunha trama aberta, con grandes espazos verdes no interior da mazá, respondendo aos preceptos hixienistas do seu proxecto. A edificación non era elevada. Todo iso daba unha densidade de poboación moi inferior á do centro da cidade. Non obstante, a especulación e os altos prezos do solo na zona produciron unha densificación, que provocou que haxa unha tipoloxía de mazá pechada e con edificios desenvolvidos en vertical.

Na actualidade, os ensanches adoitan conter os CBD das grandes cidades, é dicir, os distritos de negocios onde se localizan as sedes das máis importantes empresas, bancos e administración da cidade. Ao ensanche de Barcelona úneselle, ademais da súa función de CBD e residencial, a súa función turística, xa que se localizan importantes monumentos modernistas (a Sagrada Familia, a casa Batlló de Gaudí ou a praza de touros Monumental).

3. A periferia.

a) Causas do crecemento da periferia urbana.

Dende 1950, Barcelona experimentou un gran crecemento demográfico debido ao baby boom e ao éxodo rural. Este crecemento foi paralelo a un crecemento da cidade ata uns límites difusos, onde a cidade e o campo se confunden, dando lugar ás áreas periurbanas e suburbanas que aparecen no mapa fóra do ensanche urbano, ocupando unha extensión moito maior á que ocupa o mapa. Esta tendencia agravouse agora debido á desurbanización, onde a xente busca a periferia para vivir despoboando o centro

b) Diferenciación de áreas na periferia.

A periferia de Barcelona comeza onde remata o enorme ensanche de Cerdá, e a súa función é **residencial** na súa maior parte. Así, a finais do século XIX comezaron as anexións dos municipios que tiñan unha continuación física co ensanche, como Horta, Graza ou Sarriá, principalmente ao oeste da cidade. O encaixamento da cidade entre o mar e a Cordilleira costeiro-catalá non permitiu unha grande expansión posterior dentro do espazo urbano da cidade, senón que se vai expandido seguindo a liña de costa cara a municipios próximos como Badalona ou Hospitalet de Llobregat.

Todas estas zonas presentan un plano máis irregular que o do ensanche, aínda que nalgúns zonas mantívose o plano en cuadrícula (barrio de Graza).

En canto á edificación, varía entre a VPO do réxime franquista, normalmente en trama aberta; ao predominio da edificación privada dende os 80, tamén en trama aberta, aínda que con maior dotación de servizos e espazos verdes.

Nos últimos anos tamén xurdiron barrios de vivendas unifamiliares, que en Barcelona se localizan nas zonas de serra do oeste da cidade.

Xunto ás áreas residenciais localízanse fóra do ensanche as **áreas industriais** máis importantes. A zona franca, localizada ao sur de cidade entre o porto e a rolda do litoral, é unha gran zona industrial creada en torno á actividade do porto, un dos máis importantes do mediterráneo, e ocupa unha extensión moi superior á zona antiga da cidade.

Ademais, na periferia adoitan aparecer outros usos do solo que necesitan moito espazo para o seu funcionamento, como os grandes **centros comerciais ou de transporte** como os aeroportos. O de Barcelona (O Prat) encóntrase o sur da cidade.

En xeral, os usos urbanos das periferias tenden á zonificación, a diferenza do centro urbano, non atopándonos usos mesturados.

c) Problemas actuais destas zonas e posibles solucións.

Algunhas destas zonas periféricas sofren problemas de degradación como chabolismo ou deterioración dos barrios obreiros máis antigos, construídos na súa maior parte cunha dotación insuficiente de servizos, para aloxar á gran masa de poboación que emigrou a Barcelona nos anos 50. Para iso, estanse a levar a cabo programas de actuación que permiten erradicar estes problemas.